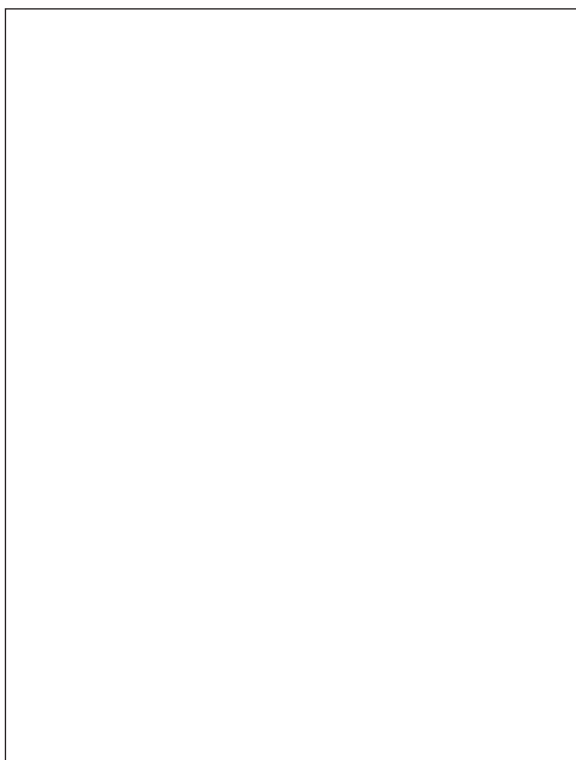

PRASMINGO GYVENIMO METAI

Virginijos Valuckienės nuotr.

Habilituotam mokslų daktarui, Lietuvos mokslų akademijos nariui emeritui, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto profesoriui emeritui, Lietuvos veterinarijos akademijos garbės daktarui, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiaus kavaliieriui, mėsinės galvijininkystės vystymo Lietuvoje pradininkui ir organizatoriui profesoriui Ceslovui Juknai sukako 80 metų.

Mokslinį darbą pradėjęs 1964 m. Lietuvos veterinarijos akademijoje studijuodamas aspiranturoje, Č. Jukna daug dirbo gerindamas Lietuvoje veisiamų galvijų veisles, tobulindamas galvijų priauglio auginimo technologijas. Jo iniciatyva ir didelių pastangų dėka Lietuvoje 1995 m. buvo pradėta plėtoti nauja žemės ūkio šaka – mėsinė galvijininkystė. Dvylika metų, būdamas jo iniciatyva įkurtos Lietuvos mėsinių galvijų augintojų ir gerintojų asociacijos direktoriumi, organizavo šios ūkio šakos plėtrą šalyje.

Č. Juknos darbai labai reikšmingi nustatant Lietuvos juodmargių ir Lietuvos žaluųjų galvijų selekcijos kryptis bei sprendžiant aktualias galvijų produkcijos plėtros ir produkcijos kokybės gerinimo problemas. Profesorius tyrė perspektyviausių pieninių veislių galvijų (Olandijos juodmargių, Danijos žaluųjų, Švedijos žalmargių, holšteinų, švicų) panaudojimo Lietuvos juodmargių ir Lietuvos žaluųjų galvijų gerinimui efektyvumą. Sukūrė ir Lietuvoje įdiegė gyvulių mėsinių savybių ir mėsos kokybės gerinimo sistemą, 1976 m. prie LVA Specialiosios zootechnikos katedros įkūrė Gyvulių mėsinių savybių ir mėsos kokybės vertinimo laboratoriją, kuri yra svarbi didinant mėsos gamybos konkurencingumą bei gerinant jos kokybę.

Prof. Č. Jukna su savo mokiniais atliko svarbius tyrimus nustatydami sunkiųjų metalų kaupimosi ypatumus galvijų organizme ir produkcijoje. Sudarė galvijienos ekologinės būklės dėl sunkiųjų metalų kaupimosi šalyje žemėlapi ir nustatė padidėjusias rizikos zonas. Šie duomenys yra svarbūs saugant žmonių sveikatą ir sprendžiant galvijienos eksporto perspektyvas. Tyrė biotechnologijų panaudojimo galvijininkystėje galimybes. Profesoriaus su bendraautoriais darbas „Multienziminės kompozicijos panaudojimas atrajojančių gyvulių

pašaruose“ 2000 m. užpatentuotas Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure. Žymus mokslininkas buvo daugelio SSRS mokslinių tarybų pirmininku ir nariu, dalyvavo konferencijose, skaitė mokslinius pranešimus Sąjungoje bei užsienyje. Vienintelis iš Baltijos šalių gyvulininkystės srities mokslininkų buvo Aukščiausios atestacinės komisijos (VAK) prie SSRS Ministrų tarybos nariu. Tai buvo labai aukštas mokslininko veiklos įvertinimas. Ši komisija aprobavo visas Sovietų Sąjungoje apgintas disertacijas ir jas tvirtindavo arba atmesdavo.

Č. Juknos pastangomis mokslininkų gretas papildė 20 mokslų daktarų, profesorius sukūrė savo mokslų krypties mokyklą. Vienas arba su bendraautoriais parašė per 30 knygų, monografijų, vadovėlių, spaudoje paskelbė per 260 mokslinių straipsnių. Svarbiausios knygos: „Gyvulininkystė ir zoohigiena“, „Galvijienos gamybos intensyvinimas“, „Galvijininkystė“, „Galvijienos gamybos intensyvinimo rezervai“, „Pieninė galvijininkystė JAV“, „Galvijininkystė“, „Mėsinių galvijų auginimas“. Moksliniai straipsniai paskelbti Lietuvoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje, Bulgarijoje, Jugoslavijoje, Lenkijoje, Vokietijoje. Profesorius ypač daug dėmesio skyrė mokslo populiarinimui, parašė per 100 mokslo populiarinimo straipsnių, metodikų. Bendrauja su daugelio šalių mokslininkais: JAV, Vokietijos, Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos, Bulgarijos ir kt.

Entuziastingai dirbo rengdamas gyvulininkystės specialistus. 1968–1989 m. dirbo Neakivaizdinio fakulteto dekanu, 1972–2001 m. – Specialiosios zootechnikos katedros vedėju. Daug metų buvo Gyvulininkystės fakulteto tarybos pirmininku, LVA senato (tarybos) nariu, daugelio daktaro disertacijų gynimo bei habilitacinės procedūros tarybos pirmininku ir nariu. 1990 m. išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu. 1995–2005 m. vadovavo Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Zootechnikos ir veterinarinės medicinos sekcijai.

Profesorius labai daug dėmesio skyrė profesijos populiarinimui. Jo iniciatyva 1989 m. įkurta Lietuvos zootechnikų sąjunga, kurios prezidentu jis buvo 12 metų. Reikšdami pagarbą gamybininkai iki šiol dažnai profesorių vadina zootechnikų tėvu.

Č. Jukna daug dirbo plėtodamas šalyje gyvulininkystę, buvo daugelio tarybų, komisijų, darbo

grupių pirmininku ir nariu. Dalyvavo arba vadovavo rengiant siūlymus ir strategines programas Seimui, Vyriausybei, Žemės ūkio ministerijai.

Svarus profesoriaus indėlis kuriant Nepriklausomos Lietuvos gyvulininkystės teisinę bazę. Dalyvavo rengiant LR Seimo 1994 m. patvirtintą Gyvulių veislininkystės įstatymą ir jo 1998 m. papildymą, vadovavo arba dalyvavo rengiant įvairius šalies ūkio plėtros dokumentus: Nacionalinę žemės ūkio plėtros programą (1993–1996), programą „Mėsa“ (1994), Mėsinių galvijininkystės vystymo šalyje programą (1997), Valstybinę gyvulių veislininkystės programą (1992–2000), Lietuvos ūkio (ekonominės) plėtros iki 2015 m. ilgalaikę strategiją (2002), Gyvulių veislininkystės programą 2001–2005 m., Gyvulių veislininkystės strategiją iki 2010 m., Lietuvos valstybės standartą „Skerstiniai galvijai“ (1994), kitas programas bei norminius aktus.

Prof. Č. Jukna yra kelių mokslinių žurnalų („Veterinarija ir zootechnika“, „Gyvulininkystė“, „Žemės ūkio mokslai“, „Maisto chemija ir technologija“) redakcinių kolegijų narys. Tai aktyvus mokslininkas, pedagogas ir visuomenės veikėjas, daug nusipelnęs ne tik zootechnikai, bet ir visam žemės ūkio mokslui.

Būdamas garbaus amžiaus profesorius yra kūrybingas, veiklus, aktyviai dalyvauja vykdant mokslinius tyrimus, bendrauja su gamybininkais. Jo patirtį, išmintį bei patarimus labai vertina gamybininkai, kurie yra jo dažni svečiai. Profesorius labai gerbiamas Lietuvos ir užsienio šalių mokslo visuomenėje.

Sveikiname garbujį profesorių Česlovą Jukną, kuris savo veikla ir moksliniais darbais garsina pasaulyje Lietuvos vardą, garbingo jubiliejaus proga. Linkime stiprios sveikatos, laimingų metų, Dievo palaimos gyvenime. Jūsų darbai labai reikšmingi Lietuvos ir viso pasaulio mokslui.

Prof. dr. Ilona Teodora MICEIKIENĖ
LSMU Gyvulininkystės technologijos
fakulteto tarybos pirmininkė

Prof. dr. Almantas ŠIMKUS
LSMU Gyvulininkystės katedra